

Ten eerste

Een lekker, niet te zout viswatertje

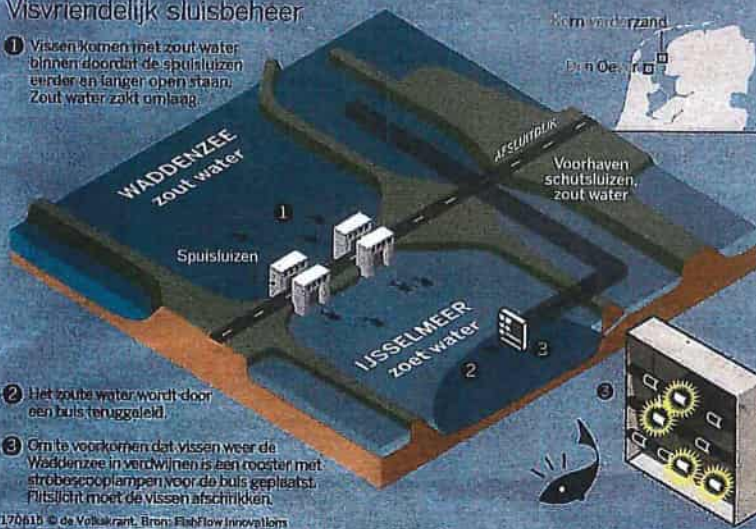
Visvriendelijk sluisbeheer

1 Vissen komen met zout water binnen doordat de spuilsluizen eerder en langer open staan. Zout water zakt omlaag.

2 Het zoute water wordt door een buis teruggeleid.

3 Om te voorkomen dat vissen weer de Waddenzee in verdwijnen is een rooster met strobesoplampen voor de buis geplaatst. Flitslicht moet de vissen afschrikken.

170615 © de Volkskrant. Bron: FishFlow Innovations

Het wemelt in het IJsselmeer van de jonge glasaaltjes. Een teken dat het visvriendelijke beleid werkt. Er is zelfs een soort visdisco.

Van onze verslaggever
René Diddé

AMSTERDAM Tienduizenden piepkleine pallinkjes en spierinkjes weten de tot voor kort onneembare barrière van de Afsluitdijk moeiteloos te nemen, zo blijkt uit recente cijfers van Rijkswaterstaat. Om te voorkomen dat het IJsselmeerwater te zout wordt door de succesvolle vismigratie is gisteren een 500 meter lange afvoerbuus voor zoutwater gelegd. Knipperende lampen onder het water helpen de vissen de juiste route te nemen.

Het visvriendelijk beheer van de sluisen in de Afsluitdijk is een succes. Onderzoekers van milieuviesbureau ATKB turfden in 2014 liefst 26 vissoorten die dankzij het aangepast deurbelied moeiteloos de spuikokers en de schutsluisen passeerden.

Recent openbaar gemaakte cijfers wijzen uit dat in april 130 duizend visjes in een tijdsbestek van amper tien minuten een van de tien spuikokers in Kornwerderzand passeerden, zo'n 60 duizend spierinkjes, 40 duizend glasaaltjes en 20 duizend stekelbaarsjes. In Den Oever glipten ruim 90 duizend visjes binnen.

Vooral het binnentrekken van glasaal van de zee naar het IJsselmeer is belangrijk. De piepjonge visjes zijn geboren in de Sargassozee bij de Bermuda-eilanden, lleten zich zesduizend kilometer met de golfstroom meevoeren en hebben het zoete water van het IJsselmeer nodig om te volgroeien tot volwassen palingen.

Voor de spiering geldt het omgekeerde. 'De spiering is een zalmachtige zoutwatervis die het zoete water van IJsselmeer opzoekt om te paalen', zegt Bauke de Witte van Rijkswaterstaat. Jonge spiering is op het IJsselmeer favoriet voer voor niet al te diep dukende vogels zoals visdieven.

Door de spuilsluizen iets eerder open te zetten, krijgen zwakke zwemmers als de glasaaltjes en spiering de gelegenheid de onneembare barrière van de Afsluitdijk te passeren. 'Dat doen we sinds vorig jaar bij afnemend tij', zegt Marianne Greijdanus van Rijkswaterstaat. 'Vlak voordat het dalende peil van de Waddenzee onder dat van het IJsselmeer zakt, zetten we spuilsluizen open en kunnen de vissen binnen.'

Ook de proeven met 'loze schuttingen' - schutsluisen openzetten zonder dat er een schip in de buurt is - werken goed, zo blijkt uit het onderzoek.

Tot overlast leidt dat niet, want de vissen trekken bij voorkeur in de nacht binnen, zo blijkt. 'Dan doen ze vermoedelijk omdat de grote scholen overdag een gemakkelijke proef zijn voor foeragerende vogels', aldus Greijdanus.

130

duizend visjes komen in nog geen tien minuten door één enkele spuikoker in Kornwerderzand

26

vissoorten hebben de weg van Waddenzee naar IJsselmeer gevonden

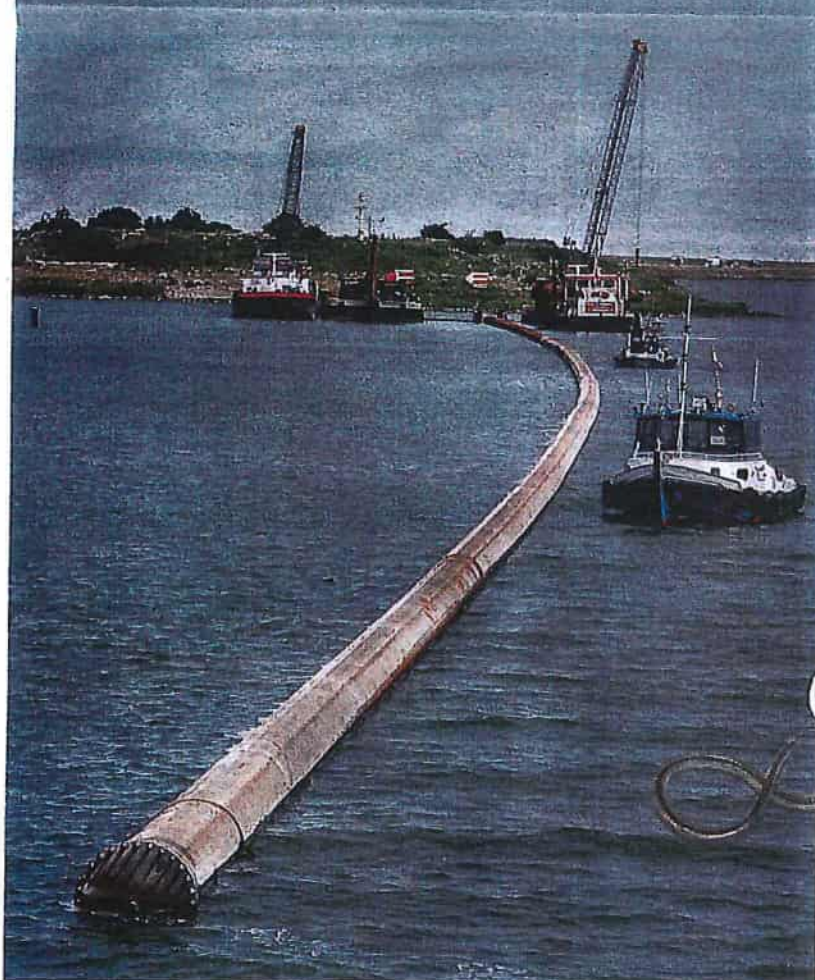
Van boven af:
driedoornige
stekelbaars
(mannetje),
spiering
en glasaal

Het succes van het aangepaste sluisbeheer heeft ook een keerzijde. Met de vis stroomt ook zout water binnen. Verzilting van het IJsselmeer kan de drinkwaterwinning en de landbouw in gevaar brengen. Daarom is gisteren een 500 meter lange buis voor de spuilsluizen in Den Oever aangebracht.

Afgezonken op de bodem voert die zout water dat zich ophoopt in door waterstroming ontstane kuilen terug in de Waddenzee. 'Als het waterpeil in het IJsselmeer hoger is dan in de Waddenzee, drukt de waterkolom van het IJsselmeer het zoute water terug de zee in', legt Greijdanus van Rijkswaterstaat uit.

Om te verhinderen dat de zojuist binnengezwommen vis via de pijp terugzwemt, is een spectaculaire oplossing bedacht. 'Met een disco-achtige strobesoplampen schrikken we ze af. Ze acclimatiseren in de zoutwaterkuil, om daarna door te zwemmen naar het IJsselmeer. Later dit jaar wordt ook zo'n zoutwaterafvoer aangelegd bij het sluiscomplex aan het Kornwerderzand.'

Bij Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier is Steven Westerman opgetogen. 'We leggen vistrappen en hevels aan om bedreigde Europese soorten als paling en bittervoorn langs sluisen, stuwven en gemalen onze polders in te krijgen, maar dat heeft pas echt effect als de voorkeur van de Afsluitdijk verder wordt opgepenet.'

De anti-zoutpijp in het IJsselmeer wordt aangelegd.

Foto Raymond Rutting / de Volkskrant